

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14— „
 Pe 3 luni . . . 7— „
 Pe o lună . . . 2-40 „
 Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an 2— „
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Baththyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fileri.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Un neam, un partid

Noi Românii din Ungaria și Transilvania trăim în niște împrejurări deosebit de grave. Stăm în fața alternativei, că ori voim, știm și putem să ne afirmăm ca popor conștient de sine, vrednic de memoria strămoșilor și de pomenire din partea urmașilor, ori ne lăsăm împinși pe povârnisul, care duce la dispariția noastră dintre popoarele cu viață proprie în această lume.

Pentru că până și în „Austria felix“, în partea cealaltă a acestei Monarhii, toate naționalitățile surori își au pe deplin asigurate, nu numai prin slova legii, ci și prin practica guvernării, toate condițiile lor de existență, noi, naționalitățile din Ungaria, de patruzeci de ani încoace trebuie să ducem o luptă desperată în contra unei născociri, — împotriva unei teze nebunatică, care nu e alta, decât o adevărată negațiune a celor mai elementare drepturi la viață, dezvoltare și cultură proprie a singuraticelor naționalități.

În timp ce popoarele din Austria, dacă au diferențe între ele, aceste diferențe nu se învârtesc în jurul existenței lor etnice, ci numai în jurul unui sprijin proporționat și just al culturai fiecărui popor de către guvernul Statului, ca astfel emularea lui în ale culturai, înăvuirii și întăririi să fie cât se poate mai liberă și cât mai egal sprijinită de Stat: noi naționalitățile din Ungaria suntem și azi tot în stadiul primitiv, pretinzând cel mai firesc drept din lume, dreptul de existență! S'a făurit un concept măestrit al ideii

de Stat, care în locul Statului ungar cu popoare egal îndreptățite, vrea să vâre planul zidirei unui Stat național unitar maghiar și în puterea acestei utopii încolțite din mințile șoviniste, ni se pune la îndoială și azi cel mai elementar drept al firei, — dreptul nostru, de a ne valida între cadrele constituției și ale integrității teritoriale a Ungariei, fiecare naționalitate, ca unitate etnică. Ni-se contestă justul nostru titlu de drept la egală îndreptățire cu toate celelalte popoare, cari constituim și susținem acest Stat ungar.

Tot mai evident iese la iveală, că noi nu numai ca ființe singuratice, ci și ca neam suntem departe încă de popoarele din Austria, pentru a putea să fim considerați ca trecuți peste vârtejul de „Kampf um's Dasein“, peste toiul luptei de viață purtat pentru asigurarea vieții noastre naționale.

Astfel stând lucrurile, noi Românii din Statul Ungar trebuie să fim cu mic cu mare conștienți de datoria noastră. Până ce politica oficială a ocârmuitorilor persistă în denegarea recunoașterii și asigurării ființei naționale a neamului românesc din patrie, pe aceasta teză între Românii conștienți și cinștiți nu poate exista deosebire de vederi.

D'aceia azi întreg neamul românesc este și trebuie să fie într'un singur partid, în partidul național român.

Inconștienții, uscăturile, vânătorii după interese particulare nu se socotesc.

*

Un neam, un partid. Din punct de vedere moral o necesitate imperativă, din

punct de vedere practic o forță impunătoare.

Să nu uităm însă, că de 40 de ani încoace, tot într'un singur partid am fost grupați.

Și dacă avea acest partid-colos părțile sale strălucite, cu încetul am ajuns și la resimțirea unor scăderi, cari e bine să le cunoaștem și le asanăm.

Pe vremuri, aveam o organizație a partidului dată de sine, naturală și firească.

Erau vremurile, când Mitropoliții ambelor noastre biserici erau totodată și conducătorii noștri politici.

Cu pactul din 1867 situația s'a schimbat. Sunt raționamente, cari esclud azi posibilitatea, ca Prelații noștri să între în primul plan al luptei.

Cu vremea ni s'a neutralizat, de și nu în ale simțirii lor, dar — durere — prin lipsă de independență materială în ale putinței lor d'ase expune liber și fără urmări, o parte însemnată din preoțime și din învățătorime. Să fim bine înțeleși, nu invinuiim, nu diminutăm, ci numai constatăm o situație prețară, creată nouă de potrivnicii noștri după un anumit plan binechibzuit.

Nu invinuiim, nu diminutăm brava noastră preoțime, nici vrednica noastră învățătorime. Dar chiar dânșii, cei mai însuflețiți, o știu, cât de mult și câți de mulți sunt azi stânjeniți în dorul și voia lor d'a se manifesta după dragul și largul inimei lor de mari Români, ca conducători locali ai cetelor falnice din partidul nostru național.

TÎRZIU

La masa nouilor plăceri
 Sosesc târziu — la ce-ași rămâne?
 Cununa veștedă de eri
 N'o schimb pe florile de mâine...

Eu sunt ca norul abătut,
 Ce-a 'ntârziat și nu mai plouă,
 Pe când din ploaia ce-a trecut
 Văzduhul mai păstrează roauă.

Trec primăverile ca fumul,
 Din flori n'a mai rămas nici una, —
 Dar câtă vreme simți parfumul,
 Nu-i încă veștedă cununa.

Corneliu Moldovan.

Cutrerând prin Ardeal

ZIARIST ȘI LĂUTAR

de P. Locusteanu

E noaptea anului nou. Cerul senin. Stelele scânteiază mai viu ca ori când. Par'că, odată cu anul, se primenește și lumina lor.

La o masă retrasă, într'un restaurant din Arad, stau de vorbă cu prietenul X. Vorbim și bem. Bem și privim cerul pe fereastra întredeschisă. Și privirile ni se anină fără să vrem de stele, ca de niște ținte de aur și diamant înfipite în bolta albastră inoptată. Și stăm așa, fără să ne mișcăm...

Un taraf de lăutari își istovește, în celălalt colț al restaurantului, simțirea în tremurături de glas și vibrări de coarde nefârșite... Valurile muziceii, amestecate cu nouri de fum, trec pe lângă noi, ies pe fereastra întredeschisă și se pierd în noapte. Câte armonii și vibrări sufletești nu pier astfel, neștiute, mereu în întunericul vieții!

Prietenul X oftează. Pare cam enervat. Nu se simte bine de loc. Apoi deodată exclamă:

— Ce barbarie!... Mi-au spart urechile!...

Și se scoală. Câți-va pași și e lângă taraf. Vorbește cu conducătorul tarafului. Arcusurile amorțesc. Nu se mai aude nici un sunet. Prietenul X. pune mâna pe o vioară, — care i-se

pare mai bună, — și vine iar la masa mea, în-tovărășit de întreg taraful.

— Ce vrei să faci? — îl întreb nedumerit.
 — Să cânt! — îmi răspunde, înstrunându-și vioara. Să învăț pe țiganii ăștia să cânte românește.

— Știi să cânți?
 — Cum de nu!... Doar am fost lăutar!
 Și ochii lui blânzi scânteiară straniu.
 — Lăutar?
 — Lăutar.
 Zâmbi.
 — Glumești!
 — Ascultă..

...Și din arcusul lui începură să picure lacrimi și suspine. Era doina românească. Taraful acompania în surdina. Prietenul X. se însuflețea cântând, coardele înstrunite cu pasiune scăpărau, tot necazul și toată amărăciunea din doina noastră izbucneau în răsunete desperate din arcusul lui.

Și cânta mereu. Cânta din ce în ce mai cu foc. Se cutremura tot de plăcere. Cu piciorul ținea măsura lăutarilor, cu mâinile dedea simțire coardelor, din gură zicea:

Doină, doină cântec dulce
 Când te-aud nu m'ași mai duce;
 Doină, doină viers cu foc,
 Când răsuni, eu stau pe loc!

Țiganii îl priveau uimiți. Eu încremenisem cu mâna pe pahar.

Când isprăvi, aruncă vioara și se trânti oboșit pe scaunul lui. Un murmur de admirație înfioră sala.

Față de trecut așa dar, față de acele timpuri, când dela Mitropolit până la cantor fiecare organ al bisericii noastre era și putea să fie luptător militant al partidului naționalist, față de acelea timpuri azi — suntem în scădere. Și adevărat: Cu retragerea silită a unora dela lupta militantă, la rol de aderent cu inima numai, s'a știrbit mult acea rețea de organizație tradițională, dată de sine, a partidului nostru național.

Drept că de altă parte în cursul vremii s'a înghițit o ceată frumoasă a intelectualilor noștri independenți, care ne-a oferit o mare rezervă a forțelor militante.

Chemarea conducerii partidului nostru este să intrupeză fără întârziere acea rețea nouă de organizare a partidului național, care fără de a desconsidera meritele neperitoare ale conducătorilor firești ai popoului nostru și fără de-a jigni justa pretențiune a tuturor celor buni, de-a fi dâșii considerați și mai departe de legitimității conducători locali ai luptătorilor partidului național, să îndeplinească toate lacunele ivite, prin puteri noi și mai ales prin puteri deplin probate.

O altă scădere a stărei noastre de „un neam, un partid“ este, că tot mereu suntem expuși unor incidente neplăcute de scârboase renegări. Mai an un Mangra, azi un fost candidat naționalist, membru al comitetului...

Din cale afară dureroase pot fi atari cazuri. N'au însă să ne supere și mai puțin au să ne descurajeze.

Sunt urmări ale necesității, că noi trebuie să suferim chiar și pe atare frate, care e un formal balast pentru noi, în sânul partidului, până ce n'avem depline dovezi despre renegarea lui.

Dacă n'am fi siliți de împrejurările grave, între care trăim, a ține atât de mult, la deviza, „un neam, un partid“ și n'ar trebui să răbdăm cutezanța unor singuratici, cari se vâra la un loc de fruntaș numai ca apoi în prețul renegării să-și asigure ori să încerce a-și asigura post ori alte măririi, am fi feriți de atari cazuri.

— Să trăiești, boierule, încă una, — îngână un lăutar.

— Plecați de-aici! — se răsti prietenul X. Lăutarii plecară. Iar după un scurt răstimp:

— Ai auzit?!

Și mă pătrunse cu privirea până în adâncul sufletului. Ochii îi scânteiau mulțumit.

— Am fost lăutar!... Ș'am umblat cu cheta!...

— Dar cum s'a 'ntâmplat?

— Să vezi.

Sorbi cu sete din paharul de bere proaspătă, își netezi odată părul mare aruncat în neorânduială pe spate, și începu:

— Eram redactor responsabil la ziarul *... Într-o noapte, pe la ora unu, niște sgomote puternice mă fac să tresar din somn. Mă deștept. Deschid. Erau jandarmii. Nevasta se sperie. Copiii încep să plângă

„Ce s'a întâmplat?“

„Să mergi îndată cu noi la Oradea-mare.“

„Acum? În miezul nopții? Dar n'am nici un ban de drum.“

„Nu trebuie. Drumul îl plătește Statul.“

„Dar îmi rămân nevasta și copiii fără nici un ban.“

„Holgoș!“

Și m'au ridicat. Și m'au suit în tren. Și m'au dus la Oradea-Mare. Și tot drumul mi-se părea, că aud țipetele copiilor mei.

Acolo m'au ținut o săptămână. Mi-au luat interogatoriul. Ș'apoi mi-au spus, că sunt liber să mă duc acasă.

Puținii aceștia, slăbănogii aceștia nu ne supără, îi compătimim. De ne-ar părăsi toți cei cu asemenea fire și atari porniri.

Pentru că de vrăjmașul din afară nu purtăm teamă, coperișul maestos al zidirei partidului nostru național e din metal, în zădar aruncă tăciune asupra-i vecinul ori sluga lui bine plătită. Ne e frică numai de mâna sacrilegă, care dinlăuntru s'ar furișă cu oleul zavistiei în podul palatului pompos al neamului.

Comitetul să ție însă bine cheile în mână. A lui e răspunderea. Noi suntem dator să-i dăm ascultare cu toții și să-i stăm într'ajutor în tot, ce duce la binele și întărirea partidului și prin aceasta ne apropiem de ora izbândirei noastre.

Până atunci însă nu se poate altcum, decât:

Un neam, un partid.

Contele Ștefan Tisza

despre chestia românească

Dupăcum am anunțat în numărul nostru de Sâmbătă, contele Ștefan Tisza în acea zi la amiază a sosit la Arad spre a-și cerceta alegătorii. În decursul zilei a vizitat instituțiile publice din oraș, iar seara a luat parte la banchetul, ce s'a dat în onoarea lui la Crucea-Albă. Aici dâșul a rostit un discurs, în care a vestejit obstrucția opoziției maghiare din parlament.

Prânzul dela P. S. S. Episcopul Ioan I. Papp.

Duminecă înainte de ameză contele Tisza a primit în casa orașului deputațiunile diferite din oraș și din provincie, cari i-s'au prezentat. O îmbulzeală deosebită se observa în jurul lui. Mulțime de inși i-au înaintat numeroase petițiuni, cerându-i tot felul de favoruri.

La ora 1 d. a. P. S. S. Domnul Episcop Ioan I. Papp a dat în onoarea contelui un prânz de gală. În urma invitației făcute, afară de P. S. Sa Episcopul și de contele Tisza, au luat parte următorii domni: Ivan Urban, prefectul comitatului și orașului Arad, Ladislau Fábrián, prefect în retragere, dr. Iosif Gall, membru în casa magnaților; Diodor Cernovici, consilier ministerial, director al domeniilor de Stat; Nicolae Stanco-vici, șeful secției din Arad a căilor ferate de Stat;

Liber? Foarte bine. Dar cu ce? N'aveam nici un ban. Singura mea avere era vioara, pe care o luasem, ca să-mi stâmpere necazul. Și nevasta îmi scrie de-acasă, că copiii plâng de foame. Iar dela ziar nu primiam nimic: de-abia era la administrație cu ce să se cumpere hârtie și să se plătească lucrătorii. Și-atunci, într-o seară de desperare, străfulgerat de-un gând mântuitor, am luat vioara, am furișat-o sub haină, și m'am pierdut în întunerecul străzei. M'am dus să cânt ca lăutarii.

Se opri o clipă. Mă privi țintă în adâncul ochilor. Zimbi amar. Ș'apoi își acoperi fața rușinat.

— O, elipa când am pus piciorul în cea dintâi cafenea, cu vioara ascunsă sub pulpana hainei!... M'am așezat singur la o masă retrasă. Am cerut câteva romuri... Repede-repede fumul mult din sală începu să ia pentru mine forme fantastice și să joace drăcește, în ritmul ariilor unui taraf, ce cânta la capătul celălalt al cafe-nelei...

Deodată, am pierdut orice cunoștință. Am uitat c'am fost odată profesor, am uitat, că sunt ziarist, simțiam numai vioara, cum se îndesa sub haină, — și m'am pomenit cântând. Ș'am cântat mult, ș'am cântat cu tot focul romurilor, ce-mi aprinseseră nervii și-mi ardeau creierii. Și după fie-care cântec cousumatorii mă aplaudau isteric. Iar eu cântam mereu, am cântat până ce au plesnit strunele sub încordarea degetelor.

Când chelnerul a venit la plată, instinctiv, ca sub influența unui resort electric, am apucat

Ludovic Fábrián, președintele tribunalului regesc; Ludovic Varjassy, primarul orașului; Iosif Róka, director de finanțe; Otto Lakatos, șeful ordului minorităților; Árpád Varjassy, cons. reg., inspector regesc de școale; Ludovic Dálnoky Nagy, vice-comitele comitatului; Domocoș Sarlot, căpitanul orașului; dr. Laurian Luca, prot. gr.-cat. român; Stanco Zsupánsky, protopop gr.-or. sârbesc; Emeric Csécsi, protopop ev.-ref.; Ludovic Frint, preot aug.-ev.; Augustin Hamsea, arhimandrit, egumenul mănăstirii Hodoș-Bodrog; Roman Ciorogariu, protosincol, director seminarial; Petru Truția, fisc consistorial; Ioan Beleş, notar public și Vasilie Goldiș, secretar consistorial.

Au mai fost invitați Alexandru Fábry, directorul societății căilor ferate Arad-Cianad și dr. Nicolae Oncu, directorul executiv al institutului de credit „Victoria“. Aceștia însă și-au scuzat absența, primul fiind absent din Arad în afaceri oficiale, al doilea prin morbo.

La întreprinderea prefectului Urbán ulterior a mai fost invitat și a luat parte la prânz și dr. Fabró Henrik, redactorul litografiatului „Magyar Tudósító“ din Budapesta, care l-a însoțit pe Tisza la Arad în calitate de publicist și stenograf.

Prânzul s'a început la orele 1 și 10 minute și a fost presidat de P. S. Sa Episcopul având la dreapta pe contele Ștefan Tisza, la stânga pe prefectul Ivan Urbán și în față pe d. dr. Iosif Gall membru în casa magnaților.

Cuvântarea Episcopului Ioan I. Papp.

P. S. Sa Episcopul I. Papp a rostit următoarea cuvântare:

Escelenția Voastră Domnule deputat!

Mult stimaiților Domni! (S'auzim! S'auzim.)

Primiți, Vă rog, călduroasa mea salutare și adânc simțita mea mulțumită, că la învatarea, ce Vi-am adresat, a-ți binevoit a răspunde cu mult prețuita și onorifică prezență a Domniilor Voastre.

Ca cetățean al orașului Arad, cu plăcere am voit să-mi iau și eu partea curențată din serbarea obștei acestui oraș și-mi servește spre deosebită bucurie, că din prilejul acestei serbări, pot saluta la modesta mea masă pe unul dintre cei mai distinși, mai eminenți și mai vrednici fii ai scumpei noastre patrii, pe acel bărbat fruntaș, care condus de dorul ferbinte de a vedea dulcea noastră patrie mare, puternică și fericită, între altele și-a ales de

un șervet, l'am pus pe farfuria, ce-o aveam dinainte... și-am plecat din masă în masă.

A doua zi, des de dimineață, m'am dus la postă și-am trimis nevastei mele doi fiorini. Și așa am trăit o săptămână întreagă, până ce am putut aduna bani ca să mă întorc acasă.

Tăcu covârșit de greutatea apăsătoare a acestor dureroase amintiri. Apoi cu glasul stins închee:

Nici până azi nevasta mea n'a aflat cum am câștigat eu banii ce i-am trimis de la Oradea-Mare. Și așa muri mai bine de cât se las se aște vre-odată copiii mei că o săptămână au fost hrăniți din prisosul chetei unui lăutar!

Când prietenul X. isprăvi, două lacrimi îi înrourau ochii. El băgă de seamă:

— Ce? Plângi? E trist ce-ți spui eu, nu e așa? E trist, dar nu trebuie să plângi. Aici suntem obișnuiți cu durerile. Hai să mai bem ceva. Păstrează-ți lacrimile pentru dureri mai mari, — că sunt destule.

Și mai ceru două beri.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

scop al activității sale și rezolvirea acelei probleme, fervent dorită de toți adevărații patrioți, ca în interesul consolidării temeliei și a asigurării dezvoltării firești a patriei noastre, să îndrepte toate popoarele țării pe calea fericirii și a mulțumirii izvorite din conlucrarea armonică a tuturor. (Aclamări).

Acest fiu distins al patriei noastre, înzestrat cu eminentele calități ale bărbatului de stat, pe care am onoarea a-l saluta la modesta mea masă, este Excelența Sa Domnul conte Stefan Tisza, deputatul dietal al orașului nostru, pentru a cărui sănătate și îndelungă viață îmi închin paharul. (Vii aclamări.)

Discursul contelui Stefan Tisza.

Câteva minute în urmă s'a ridicat contele Stefan Tisza, care a rostit următorul discurs:

„Ilustrissime Domnule Episcop! Stimaților domni! (S'auzim! S'auzim!)

Ilustritatea Sa, iubitul nostru gazdă, în cuvintele pentru mine prea măgulitoare, prin cari m'a felicitat, a amintit și aceea, că sunt unul dintre aceia, cari faptice poartă la inimă chestiunea cea mare a restabilirii adevăratei păci interne sufletești între maghiari și români.

Are dreptate Ilustritatea Sa. Eu de vreme foarte îndelungată sunt pătruns de convingerea, că este o necesitate a istoriei universale, ca acestea două neamuri să se înțeleagă și să afle terenul spre comună și frățescă activitate. Eu nutresc convingerea, că a sosit momentul, când acest mare și salutar revirement nu are nici o piedecă obiectivă. Sunt piedici psihologice, subiective, pe cari om fiind, ușor le înțelegi, dar piedică obiectivă, care să zacă în însăși firea lucrurilor, nu există. Eu sunt convins, că Românii din această patrie pot să afle chipul de a se potrivi cadrelor politice naționale maghiare și națiunii politice unitare maghiare astfel, ca prin aceasta să servească și neamului lor, să poată progresa pe calea înfloririi individuale și a dezvoltării naționalității române mai repede și mai cu efect, decât dacă-și caută fericirea pe căi divergente de ale națiunii maghiare. Fiind astfel convins, e lucru preafiresc, dacă fără ezitare m'am pus în serviciul acestei chestiuni.

Sunt însă convins și despre aceea, că este zadarnică toată osteneala singuraticilor băbrați onorabili, dacă acestea adevăruri, dacă acest apel la frăție, bună înțelegere, încredere și iubire imprumutată nu află resunet în sufletele factorilor diriguitori ai românimeii.

Eu cred, că rolul conducător în această chestiune revine prelaților români. Nu numai pentru aceea, fiindcă în sufletul poporului român religioasă în sine este deja o foarte mare putere, deoarece viața sufletească a poporului român o stăpânesc motive de credință și prin motive de credință te poți apropia de dânsul și-l poți influența, ci și pentru aceea, deoarece clerul înalt român, cel puțin clerul bisericii gr. or. române, nu exercită numai puterea bisericească, ci este totdeauna și depositarul încrederii concetățenilor săi. În mâinile lui deci dreptul bisericesc, puterea bisericească se unește cu marea putere politică, izvoară din încrederea concetățenilor săi. Și eu cred, că azi, în situațiunea aceasta, poate de mare însemnătate, poate critică a patriei noastre, clerului înalt îi revine o mare chemare, o mare datorie și o mare răspundere în acea privință, că oare clerul acesta își va pune în cumpănă, va uza oare spre serviciul cauzei drepte, de toată influența sa formidabilă, pe care i-o dă poziția sa bisericească și încrederea concetățenilor săi ori rămâne spectator pasiv al evenimentelor și suferă, ca poate pentru motive secundare de ordin inferior să scăpăm momentul, când ne-ar succeda să unim la muncă frățescă spre scopuri comune pe toți cetățenii țării fără osebite de naționalitate.

Fiind astfel convins, stimaților domni, socotesc de interes prea mare pentru soarta patriei și pentru soarta poporului român, ca biserica română să aibă astfel de prelați, cari într'adevăr să fie vrednici de această poziție, să fie vrednici prin aceea, că înțeleg, recunosc și își însușesc toate consecințele poziției lor, îndatorirea și toată răspunderea împreună cu acea poziție.

Sunt vesel, că pot avea parte de ospitalitatea unui astfel de bărbat, în care, după modesta mea părere, se află toate acele însușiri, cari trebuie să le aflăm în toți membrii înaltului cler românesc, se află înțelegerea patriotică, iubirea deopotrivă a neamului său și a patriei, și așa cred, se află simțul datoriei, hotărârea și curajul de a sta neclintit și în luptele vieții practice pentru aceea, pentru ce trebuie să stăm cu toții, cari suntem buni Unguri și buni Români, dar pentru care trebuie să steie neclintiți aceia, pe cari soarta i-a așezat într'o poziție atât de expusă, unde renunță la chemarea lor, dacă nu uzează de rolul conducător, ce li-o oferă oficiul.

Eu deci acum, când ridic paharul în sănătatea gazduitorului nostru iubit și stimat, doresc, ca și dânsul să fie pătruns de acea convingere, că a sosit momentul — cât ne va sta la dispoziția noastră, cine o poate ști? — dar' azi după părerea mea e aci momentul de o gravitate incalculabilă în urmările sale, în importanța sa, e aci momentul, când toți aceia, cărora pe orice teren, în orice chip li-se dă puțința de a exercita vre-o influență asupra concepțiunii, de a da direcțiune activității concetățenilor lor, lăsând toate celelalte la o parte, cu întreaga putere, ce li-o dau destoiniciile lor primite dela Dumnezeu și care zacc în oficiul lor, să între în acțiune pentru izbânda cauzei drepte. Pe iubitul stăpân al acestei case, pe Ilustritatea Sa episcopul gr. or. român, Dumnezeu să-l trăiască la mulți ani. (Aclamări vii!)

Acest discurs n'a făcut însă efect deosebit și nici n'a fost finit în tonul cald al convingerii interne, ci a fost rostit cu răceală, fără accente și fără gesturi. Tisza ori că era obosit, ori indispus sufletește, ori că el însuși se plictisește deja de clișeu acesta tocit al împăcării. A fost o vorbire de șablon, care n'a relevat absolut nimic nou.

Asupra conținutului acestei vorbiri vom mai reveni.

Discursul d-lui dr. Iosif Gallu.

Câteva momente mai târziu s'a ridicat d. dr. Iosif Gallu, membru în casa magnaților și a rostit următoarea cuvântare:

Cu bucurie am auzit închinarea însuflețită a Excelenței Sale, care atât de călduros relevează necesitatea înțelegerei frățești, a cohesiunii strânse între Maghiari și Români. Impărtășim această vedere a Excelenței Sale din toată inima și din tot sufletul. Suntem convinși, că va fi spre mare folos țării, dacă aceasta într'adevăr se înfăptuiește. Este adevărat, că Excelența Sa a propovăduit această idee și mai înainte și cercul acestei idei se lărgește tot mai mult. Eminentul istorician Csányi în opul său despre timpul Huneadeștilor relevează faptul, că marile învingeri de atunci sunt a se atribui acelei împrejurări, că Maghiarii și Românii au ținut cu însuflețire la oaltă și într'un suflet s'au luptat împotriva semilunei, care pe atunci atacase țara.

Oare cine nu înțelege, că înfrățirea între Maghiari și Români, considerând raporturile geografice și etnice, formează o puternică bastiune de apărare împotriva dușmanilor? Și eu cred, că din aceasta fiecare poate să tragă concluzie, că și pentru viitor un factor principal al fericirii comune va fi această coeziune. Au fost și între noi Români mulți inși, cari au fost aderenții credincioși ai acestei idei și au profesat această idee pe față. E de mare importanță însă faptul, că un bărbat conducător al națiunii maghiare propagă înfăptuirea acestei idei, căci prin autoritatea sa și sub conducerea sa înțeleaptă el mai ales are puțința să o apropie de înfăptuire. Li datorim mulțumită, pentru că și cu acest prilej a accentuat necesitatea acestei idei și efectul binefăcător

pentru țara întreagă cu înfăptuirea ei. Așa cred, pot să accentuez, că nu se află român inteligent, mai de seamă, care nu ar fi convins de rostul salutar al acestei idei. (Aclamări.) Dreptaceea eu ridic paharul meu în sănătatea Excelenței Sale și doresc ca nizuințele sale pe acest teren să fie încoronate de cel mai deplin succes. (Aclamări vii!)

*

Alte vorbiri nu s'au rostit.

La orele 3¹/₂ masa a fost ridicată și contele Ștefan Tisza luându-și în modul cel mai cordial rămas bun dela P. S. Sa Episcopul Ioan I. Pap, s'a depărtat având să plece cu trenul accelerat dela 4 ore la Budapesta.

Stenograful d. dr. Babró Henrik dela masă s'a dus cu d. Vasile Goldiș în redacția „Românului“, unde-l aștepta o lume de ziarști, curioși să afle cele întâmplare la masa Episcopului. Discursurile ținute au fost imediat copiate după notițele stenografice, făcute de d. dr. Babró și au fost împărțite tuturor ziarelor din Arad. Tot din redacția „Românului“ s'a telefonat la Budapesta întreaga cuvântare a Episcopului și aceea a contelui Tisza.

Politica în Ungaria

Chestia băncei austro-ungare.

Situația politică în loc să se limpezească devine tot mai tulbure. De trei săptămâni au loc în Camera ungară debaterile în chestia băncei comune și abea se crede că până la 15 Februarie, termenul provizoriului băncei, proiectul acesta să devină lege. Opoziția și organele ei afirmă, scriu și spun, că scopul luptei ce o dă azi în parlament este, de a zădărnici prelungirea privilegiului băncei comune și a asigura plățile în numerar. Dar aceia, cari dela început au urmărit cu atențiune atitudinea opoziției au trebuit să vadă, că întreaga lupta ei în contra băncei comune se bazează pe minciună, fățarnicie și lașitate.

Se vorbește, că opoziția la insistența deputatului Polónyi Géza a hotărât, că la dezbaterile pe paragrafi, să înceapă obstrucția.

N'avem motive, ca să luăm apărarea guvernului, a aceluia guvern, care la recente alegeri de deputați, a făcut să se verse atâta sânge românesc nevinovat, care a sărăcit atâția copii Români.

O, ne ferbe sângerele în vine, când ne gândim numai la acestea, dar în cazul de față, o obstrucție, ca cea contemp'ată de vulpoiul Polónyi, o socotim primejdioasă, pentru că ea va aduce încurcături noi și împiedică chestii importante pentru țara întreagă.

La începutul debaterilor se vorbea, că opoziția va sili guvernul să se declare în chestia sufragiului universal, dar așa se vede, că opoziția și în acest caz n'a spus adevăr.

Partidul kossuthist, care până ieri alaltăieri numai simula lupta, azi îl vedem intrând cu toată puterea în „luptă“. Dela un astfel de partid imoral și dela un Polónyi, să nu se pretindă nici odată lucruri cinstitute.

Deci obstrucția, ce probabil, se va începe, este o svârcolire tulbure, fără rost, care se va sfârși cu un mare fiasco primejdios pentru țara întreagă, deoarece guvernul va avea un nou motiv pentru întârzierea sufragiului universal.

Socialiștii în contra serviciului de doi ani la armată?

Sub titlul acesta unele ziare ungurești au scris, că partidul socialist a pornit o acțiune mare în contra sporirii armatei.

Față de știrea aceasta ziarul „Népszava”, organul partidului socialist, declară, că „acțiunea aceasta nu este îndreptată în contra serviciului de doi ani la armată, ci în contra risipirii de bani ce se va face prin sporirea armatei. Muncitorimea, ba chiar țara întreagă va privi cu simpatie și își va da concursul său opoziției, dacă aceasta va dovedi atâta tărie încât să respingă pretențiunile Vienei și să lupte hotărât pentru introducerea *vo-tului universal, egal, secret și după comune*”.

Limba ungurească în codul penal?

Ziarele semioficioase răspândiseră știrea, că cu prilejul consfăturilor din Viena guvernul austriac și ministerul de război au primit propunerea guvernului ungar ca pe teritoriul unguresc limba protocolară în procedura militară să fie cea ungurească.

Față de știrea aceasta „Neue Freie Presse” spune, că guvernul austriac pretinde ca și pe teritoriul unguresc limba protocolară în procedura militară să rămână limba de comandă și, că, dreptul acesta nu-l va împărți cu Ungurii.

In contra sporirii marinei.

„Neue Freie Presse” ocupându-se la locul de frunte cu spesele noi ce se cer pentru marină între altele spune următoarele:

„Cu ochii noștri sufletești vedem deja, că acele trei sute milioane coroane, cu cari se vor clădi vasele pentru marină, vor fi urmate de alte noi milioane... Comandantul marinei d. Montecuccoli va câștiga lupta în fața delegațiilor, își va putea clădi vasele Dreadnought, dar finanțele Statelor vor da faliment... Cercurile conducătoare militare nu-și dau ele oare seama, că popoarele vor trebui să-și aleagă felul cum voiesc ele să piară: în pace, sub povara ne mai pomenită a speselor de războiu, ori doară mai iute, în războiu?! Pentru că numai două eventualități sunt posibile: ori va vota parlamentul sumele cerute, ori se va împinge țara spre răscoală.”

Adunare poporală în Arad

Azi s'a ținut în Arad o întrunire confidențială a mai multor fruntași români din oraș și comitat, din care s'a luat dispoziții pentru convocarea unei mari adunări populare în Arad, pe ziua de 16 Februarie, n. cu scopul de a protesta împotriva politicii șoviniste a guvernului actual și a solicita legiferarea cât mai grabnică a votului universal.

Adunarea promite a fi una dintre cele mai impozante, la care vor participa aproape toți fruntașii partidului național.

Parlamentul ungar.

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 30 Ianuarie.

Ședința se începe la orele 10¹/₄ a. m. Prezidează *Kabos Ferencz*.

Se verifică procesul verbal al ședinței de Sâmbătă.

Hegedüs Loránt prezintă raportul comisiei financiare despre bugetul pe anul 1911. (Mișcare.)

Chestia băncei

Benedek János: Polemizează cu baronul Madarassy-Beck, care a spus, că opoziția nu vorbește în chestia băncei și, că, Széchenyi a declarat odată, că domnii magnați și deputați scriu și vorbesc, dar în fond nici nu știu, ce-i banca. Baronul Beck uită, că vremea s'a schimbat. Numărul acelor, cari au deplină cunoștință în chestia băncei azi e cu mult mai mare ca pe timpul lui Széchenyi. Apoi reflectează la vorbirea contelui Tisza rostită în Arad. Tisza numește obstrucție discursurile partidului independentist. Declară, că acuza aceasta nu este adevărată. Pentru ce ar obstrua partidul independentist chiar acum, căci doară aceasta ar fi putut-o face, dacă acesta îi era scopul, imediat după alegeri, la dezbaterile întâiului proiect de lege. (Așa-i!) Au doară reformele militare n'ar fi ele un moment mai potrivit pentru a obstrua? (Aprobări). Opoziția cunoaște și știe foarte bine, că proiectele ce se desbat în parlament toate obțin prealabila sancțiune a M. Sale și numai după aceasta sunt puse la dezbateri.

Așadară discuția așa numită parlamentară nu are nici o însemnătate deosebită. (Aprobări). Dar noi avem datorie să discutăm. Partidul independentist judecă foarte serios dezbaterile din parlament și e convins, că prin fiecare vorbire la obiect din partea sa pune baza unei perioade mai frumoasă a Constituțiunii. (Aprobări). Acuza că voim să obstruăm, o spun încă odată, e nebazată. (Așa-i). Tisza István a mai spus în Arad, că națiunea (?) și-a spus deja sentința în chestia băncei.

Beck Lajos: Dar plățile în numerar!

Benedek I.: Da, acei de dincolo au promis susceperă plățile în numerar. În jocul acesta chestia se prezintă altcum. (Așa-i!) Banca austro-ungară sprijinește industria austriacă. Baronul Madarassy-Beck a recomandat, ca Ungurii să cumpere acții de ale băncei comune, căci pentru 40 de mii coroane se câștigă și drept de vot. Dar cum să cumpere acții în valoare de 40 de mii coroane, când banca comună face o astfel de politică, care aici mărește emigrarea. (Aprobări)

Baronul Madarassy-Beck: Dar atunci cum veți înființa banca independentă? (Sgomot).

Benedek I.: Atunci se va schimba situația (Așa-i!). Aduce exemple din străinătate și spune că chiar și mica bancă națională grecească grăbește în ajutorul ramurilor de ocupațiune primejduite. (Așa-i!) Banca noastră comună ajută numai pe Austriaci. Spune, că la noi micii industriași și micii proprietari primesc împrumuturi numai dela societăți cooperative, cari pun condițiuni foarte grele.

Szekely Ferencz (ministru de justiție): Inșă nu multă vreme, pentru că acuma deja se pedepesc pentru uzură. (Aprobări vii).

Benedek I.: O ia aceasta cu mulțumită la cunoștință, dar arată că și băncile mari din Budapesta iac uzură. Față de afirmația deputatului Antal Géza repetă, că banca comună nu-și împinește chemarea.

Hegy Árpád (justhist): Polemizează cu vorbirea lui Tisza rostită în Arad. Chestia băncei nu e așa ușoară, cum s'ar crede. Ea este o chestie națională și Camera trebuie să țină cont de aceasta.

De altfel vorbirea lui Hegyi a provocat multă ilaritate, și abătându-se dela obiect președintele de repetiție ori l-a îndrumat la ordine.

Măine va vorbi baronul Bánffy și Justh Gyula, care va răspunde la vorbirea lui Tisza dela Arad, iar din partea poporalilor va lua cuvântul Molnár Iános.

Litere —

— Arte —

— Petreceri

INIMĂ.

*Tu inimă roabă ești veșnic la toți
Să porți cea mai mare osândă:
Adâncu-ți să sângere'n orice moment
De-o sete nespuse de flămândă!*

*Pe ingașii-ți umer gintr'una țți puni
Mormane de sarcini amare,
Deși știi prea bine, că-o coardă de-ți frâng
Acea leac nici când nu are!*

P. Pădure.

CU PORȚILE-ALBASTRE...

— pe un album. —

*Cu porțile-albastre castelul iubirei
Se 'nalță în cer într'o sferă, acolo...
Intrânsul de veacuri păzit de luceferi
Puternic și mândru stă zeul Apollo.*

*Iubind-o pe Flora și dânsa trădându-l
Din peptu-i el inima-și rupse și-și scoase
Zvârlind-o pe dramuri, nebun de mânie
Și-n greua nepăsare de-atuncia rămase.*

*Dar Cupidon, ingerul mic și zburdalnic
Copilul lui singur, odraslă de zeu,
Cătându-și o tolă să fie săgete,
Găsește chiar inima tatălui său.*

*Arzând numa 'n flăcări, arzând fără seamăn,
Ca ruptă din sorii aceia fierbinți,
In ea clocotește de veci un amestec
De mari fericiri și de mari suferinți.*

*Și Cupidon, meșter trăgaci e cu arcul,
Ochiește oricât de departe și fin,
Din turnul castelului dânsul când trage
Ochiește în mijloc caliciul de crin.*

*Dar tolba lui arde, săgeata-i s'aprinde
Și-aprinde pe oricine lovește cu ea,
Și nimeni din lume nu scapă de dânsa, —
Nu scapă, fetițo, nici inima ta...*

Alex. St. Vernescu.

Revista revistelor.

Primum la redacție o importantă carte pe 175 pagini intitulată „*Studii științifice*” (Fascicoli II—IV) de Gavril Todică. În acest volum tratează îndeosebi Atmosfera arătându-se, într'o limbă clară, românească formațiunea și acțiunea agenților atmosferici, comentându-se din punct de vedere pur științific. Vom căuta într'un număr apropiat să punem în evidență mai bine necesitatea acestui volum pentru tineretul nostru, reproducând unele pasagii.

Un nou inventator român

Ziarul maghiar „*Budapesti Napló*” numerile sale dela 24 și 26 Ianuarie vestește publicului cititor, o nouă invenție destul de senzațională. E vorba, — mi se pare, — că Săteanu, șeful secției telegrafice, ar fi descoperit un aparat, prin ajutorul căruia pe una și aceeași sârmă de telefon ar putea vorbi zece inși deodată.

Ziarul unguresc de mai sus, — primind această știre, — a cerut opinia câtorva ingineri dela poșta și telegrafal nostru din Budapesta.

Răspunsul acestora a fost: „Idea nu e irealizabilă... întrucât chiar un inginer maghiar Augustin Maior se ocupă de mai mulți ani cu un asemenea studiu”. (Budap. N. Nr. 20 pag. 10).

Balla Pál, șeful secției speciale a administrației telefonice ung., amintind lucrările d-lui Augustin Maior spune, că în aceste nu e vorba de o sârmă, ci de „un cerc de curente, sub care se înțeleg două sârme”.

Foaia ungurească publică apoi însăși declarațiile competente ale d-lui Maior, din care se văd probele, practice făcute, precum și istoricul chestiunii.

Experiențele acestea, țin de aproape cinci ani. S'au scris articoli în patrie și mai ales în revistele de specialitate străină (p. ex. Electrotechnische Zeitschrift in Berlin).

Procedul ar fi, că în cercul de curente se introduc atâtea curente deosebite, câte vorbiri vrem să avem. Fiecare curent devine astfel purtătorul unei vorbiri șcl.

La stațiunea de probă a poștelor și telegrafului reg. ung. au avut loc cinci convorbiri deodată pe o distanță de 50—100 chlm.

În fața acestor descoperiri importante, bucuria noastră a Românilor trebuie să fie cu atât mai mare, când știm, că tânărul inginer d. Aug. Maior, e fiul învățătorului român gr.-cat. din Reghinul-săseșc și că Statul nostru, apreciind marele său talent în știința electrotehnică, în vara anului trecut, l-a trimis și pe dânsul între alți ingineri Maghiari, la congresul internațional din Paris, unde a făcut și oare-care dare de seamă despre invenția sa. Acum d-sa ne-a promis că în „Bud. N.” în curând își va comunica toate studiile aparținătoare.

Cu D-zeu înainte, și tot înainte pentru a putea să ridicăm în ochii tuturor vaza numelui de român, tot atât de scump și inventatorului!

CRONICA ȘTIINȚIFICĂ

Morunul*)

Valoarea — Mărimea — Biologia — Prepararea icrelor — Modul de pescuire.

Dintre toate soiurile de pești, cari trăiesc în apele Dunărei-de-jos, cel mai de valoare este morunul. Valoarea lui deosebită stă în faptul, că din el se extrag cele mai delicate icre negre (caviar). Un singur morun cu icre, zice d. Antipa, celebrul ihtiolog al României, poate valora cât patru părechi de boi. Indemnând de această importanță economică a morunului d. Gr. Antipa șeful pescăriilor Statului român, în cercetările sale științifice asupra peștilor Dunărei-de-jos, i-a dat o deosebită atențiune, dându-ne amănunte biologice foarte interesante asupra lui.

Credem că prezintă interes pentru publicul nostru cetitor comunicându-i câteva

interesante amănunte date de d. Antipa asupra acestui pește. (V. Fauna ichtiologică a României de Gr. Antipa, București, 1909 ediț. Acad. Rom.).

Morunul are corpul gros, în formă de sul. Pielea lui e goală, lipsită de solzi. Are bot osos ascuțit și gura lui ca și la cegă, la nisetru și la viză e așezată nu în față, ci dedesubt.

Coloarea morunului e cenușie pe toată partea superioară a corpului și alb pe burtă. Cel de mare e cu mult mai închis, adeseori negru de tot, cel din Dunăre e cenușiu deschis, câteodată aproape alb.

Morunul ajunge în Marea-neagră (pe ia gurile Dunărei) la mărimi foarte însemnate. Exemplarele obicinuite sunt de câte 100—250 kilograme; se prind însă foarte des exemplare cu mult mai mari, așa în anul 1908 s'a prins la gura Sf. Gheorghe (un braț al Dunărei la Marea-neagră) un morun de 560 kilograme; el se poate vedea în frumosul muzeu de istorie naturală din București. La 1890 s'a prins tot acolo un morun de 882 kilograme, care a avut 595 kilograme de carne, 127 kilogr. de icre și un cap de 142 de kilograme.

Cel mai mare morun, despre care-și aduc aminte pescarii dela gurile Dunărei, a avut 900 kgr. de carne (fără cap și mațe), așa că în total a trebuit să aibă aproape la 1200 kgr. Dar fiind mascul, nu a avut icre.

Morunul este un pește migrator, care trăiește în mare și face regulat migrațiunile sale în Dunăre. În mare trăiește în timpul verei, în apa sălcie din fața gurilor Dunărei, iar în timpul iernei se retrage mai la adânc.

În Dunăre trăiește în gropi adânci cu un fund de nămol sau argilă. Migrațiunea și-o începe îndată după-ce s'au curățit sloiurile pe Dunăre (în Martie). Întrat odată în Dunăre, morunul merge încet în contra curentului, ținându-se tot aproape de fund. În drumul său întâlnește gropi și se oprește mai mult timp la ele pentru a se hrăni. În timpul apelor mari, el se dă tot la fund, căci nu poate suporta apa tulbure, care-i astupă branchiile. Dupăce încep să scadă apele de primăvară, morunii ies din gropi la suprafață plini de noroiu și sar mereu în sus pentru a se spăla. Pescarii îi recunosc, când sar afară din apă, căci ei ies drept ca un stâlp, fără să se încovoie.

Morunul este un pește foarte răpitor și în stomacul său se găsesc pe lângă crustacee, scoici, melci etc., tot felul de pești în cantități mari, îndeosebi scrumbii, crapi, băbuște, plățici etc. Dar și pasări de apă și chiar odată am văzut, zice d. Antipa, o copită de cal scoțându-se din stomacul său. În timpul iernei el zace în somn letargic în fundul gropilor din alvie și nu se hrănește cu nimic.

Morunii își depun icrele lor în Dunăre (April și Mai) și apoi se reîntorc la mare, înnotând foarte repede și acum tot la suprafața apei.

Morunul are carnea foarte gustuoasă. Ea se consumă atât proaspătă cât și conservată sub numele de „batog”. Dar cece este mai delicat la morun sunt icrele femeiei, din cari se prepară icrele negre sau caviarul.

Icrele de morun se pun în vânzare sau proaspete (moi) sai tescuite. Icrele moi sunt curățite de pelițele ovarului trecându-se printr'un ciur (numit „praboiu”), iar boabele ce cad ca mărgelile, într'o sită se presară ușor cu puțină sare și se amestecă cu mâna. Icrele tescuite se prepară cu saramură și se tescuesc într'o presă.

Valoarea comercială a morunului se învederează din faptul, că numai în Delta Dunărei (România) se prinde o cantitate de 250—350 mii de Kilogr. pe an, dând 12—20 mii de Klgr. icre negre anual.

Ca încheiere, credem că va interesa pe cetitorii noștri, reproducând aici după d. Gr. Antipa modul de pescuire al morunului, așa cum se face la pescăriile din Delta Dunărei.

Morunul se pescuiește aproape exclusiv cu „carmacele”. La mare se întrebuintează carmace cu un singur rând, iar la Dunăre cu două rânduri. Carmacele constau din cârlige mari cu urechi și foarte ascuțite la vârfuri; ele sunt legate fiecare cu câte o frânghiuță de 60 cm. lungime, toate aceste frânghiuțe se leagă apoi perpendicular pe o funie mai mare. Pe o asemenea funie se prind câte 25—30 de cârlige formând un așa numit „perimet”; fiecare perimet e prins și atârnat sus cu 3 frânghiuțe de niște plute ce înoată pe apă; 3 perimete la un loc formează un „cheag”, iar 100 de cheaguri fac un „zăvod”. Un zăvod e servit de câte o barcă cu 6 oameni, din cari unul stă la provă (înainte) și caută cârligele. Cârligele se schimbă în fiecare zi și se ascut foarte bine cu 2 pile, apoi se ung cu grăsime de delfin (porc de mare), ca să nu ruginească și să între mai bine. Linia de carmace se așează perpendicular pe malul mării întinzându-se spre adânc. Carmacele sunt legate la fundul mării cu pari bătuți în fund, sau dacă nu e posibil, se ancorează cu saci de nisip.

Dimineața când ies pescarii la cercetarea cârligelor, le examinează pe toate, dacă s'a prins ceva și când găsesc vreun morun prins în cârlige, îl obosesc mai întâiu, pentru a-l putea ucide. Apoi îl apucă de coadă cu un cârlig de fier numit „timleac”, legat de o funie de vre-o 3—4 metri; trăgând de funie ei trag peștele puțin afară și îl lovesc cu o măciucă în cap, apoi iar îl lasă, iar îl lovesc, etc. până ce îl omoară.

FEELURIMIR

Cunoașterea caracterului după limbă. Domnișoara Elbera No a dat la iveală o știință nouă, care consistă în a cunoaște caracterul unei persoane după forma și după dimensiunile limbei.

Domnișoara No, spune următoarele:

Limba lungă arată sinceritate; limba scurtă fățarnicie; limba lată expansiunea, imprăștierea sentimentelor; limba îngustă arată un caracter ascuns; limba lungă și lată arată nevinovăție, sinceritate până la naivitate, necunoaștință de viață; limba lungă și îngustă arată puțină sinceritate, o persoană care gândește tot ce spune, dar nu spune totdeauna ce gândește.

Limba scurtă și lată arată pe un om care vorbește multe, dar nu spune tot ce gândește. Limba scurtă și subțire arată o persoană încăpăținată, fără prudență, o persoană gata să cadă la cea dintâi ocazie, în sfârșit o persoană în care nu te poți încrede.

Aide cocoanelor, scoateți limba!...

*) Latinește: Huso huso; nemțește „der Hausen”; ungurește „tok”.

Fapte și lucruri din România

Academia Română

N. Iorga: Ocupația Austriacă din 1788—91

D. N. Iorga și-a dezvoltat la Academia Română comunicarea sa: „Ocupația austriacă din 1788—91“.

Sedința a fost presădată de d. Iacob Negruzzi; au asistat un mare număr de academicieni, printre cari d. Dimitrie A. Sturdza.

Ca în totdeauna savantul nostru istoric, d. N. Iorga, ne-a spus lucruri noi și de un mare interes pentru istoria neamului românesc.

D. Iorga a început prin a comunica Academiei, că d. Th. Zotta, parohul bisericii Maica Precista din Bacău, aduce la cunoștință într'o broșură, că sub podelele acestei biserici se află mai multe pietre smălțuite din veacul al XV-lea, ca și piatra mormântului lui Alexandru, fiul lui Ștefan-cel-Mare.

D. Iorga cere, ca Academia să facă cheltuielile și cercetările necesare pentru a se putea servi istoria de acest important document.

Apoi, d. N. Iorga intră în tratarea subiectului său.

D. Iorga tratează chestiunea în temeiul a două documente noi: Relația de călătorie a francezului Salabery, apărută în 1820 și memoriile generalului rus Souvarow.

În primul rând, d. Iorga stabilește, că în luptele lui Mavrogheni contra armatelor turcești, cari ocupaseră Tismana Cozia și trecătorile, cei cari au apărat teritoriul românesc au fost în mare parte Români și flăcăi de boeri.

Armatele austriace au fost învinse și nu au triumfat, decât cu ajutorul generalului rus, Souvarow.

Ocupația austriacă nu a guvernat și administrat țara, ci boierii noștri, cari judecau în limba noastră și conform datinelor noastre. Partea importantă a acestei ocupații este, că a provocat idei noi în țara noastră. Istoricul Hammer a formulat desideratele boierilor noștri din acea vreme, care sunt:

Punerea Țărilor române sub protectoratul puterilor străine.

Neutralizarea terenului țării noastre în timp de război.

Cererea unei armate naționale.

Plata tributului să se facă prin ambasadorii Rusiei și Austriei din Constantinopol.

Pentru întâia oară se întâlnește, în formularea acestor deziderate cuvântul „naționa românească“. D. N. Iorga termină în aplauze, arătând starea de îngrozitoare miserie, în care se afla țărănimea în timpul ocupației austriace.

Ministerul de industrie și marile fabrici

Ministrul industriei și comerțului a trimis tuturor fabricelor încurajate din țară, următoarea circulară, atât de necesară pen-

tru a liniști spiritele turburate prin gestul fostului ministru, d. M. Orleanu.

Iată textul circularii:

„Avem onoare a vă aduce la cunoștință, că în urma deciziei ministerului de finanțe, veți putea și în viitor beneficia de avantajele legii industriale, privitoare la scutire de impozite directe către Stat, județ și comună și la scutire de taxe vamale pentru mașini, părți și accesorii, deși jurnalul, prin care ați obținut aceste avantaje a expirat la 1 Ianuarie 1911.

Veți fi însă debitați în compt provizoriu de către ministerul de finanțe și direcția C. F. R. până la votarea unei noi legi industriale pentru taxele ce ar urma să se plătească.

Cererile de scutire le veți înainta tot ca și până acum, ministerului de industrie, care va interveni la rândul său autorităților respective.

Primiți, etc.

Ministru, D. Nenițescu.

Secretar general, Chr. Staicovici.

Pretinsul complot din Sinaia

— Desmințire oficială —

Ziarele guvernamentale publică următoarele, cu privire la știrile despre un complot, ce s'ar fi urzit contra Arhiducelui Frantz Ferdinand, cu prilejul vizitei ce-a făcut la Sinaia:

În privința știrilor senzaționale publicate după „Vossische Zeitung“ din Berlin, de multe alte ziare, relative la un pretins complot, ce ar fi fost urzit contra vieții Arhiducelui Frantz Ferdinand, moștenitorul tronului Austro-Ungariei, cu prilejul venirii sale la Sinaia, suntem autorizați din izvor autentic a declara, că toate incidentele de așa natură, cari se refer la petrecerea Arhiducelui în România, sunt născociri fantastice.

Nu este exact, că ar fi fost mai înainte vorba, ca Arhiducele să vie din Sinaia la București și că această excursie ar fi fost împedecată în urma unor știri alarmante pentru siguranța vieții ilustrului oaspe.

Din contră, a fost din capul locului convenit, ca Arhiducele să petreacă numai la Sinaia scurtul timp hotărât pentru șederea sa în România.

Asemenea nu este exact, că s'ar fi arestat cu acest prilej vre-un străin suspect la Sinaia, sau că ar fi fost semnalat vre-un alt atentat.

Toate aceste romantice elucubrațiuni, sunt curate mistificări.

Moartea

unui distins diplomat

— Grigore Ghica, fost ministru plenipotențiar al țării s'a stins din viață —

O tristă veste a sosit din Roma. Grigore Ghica, fost ministru plenipotențiar al țării la Constantinopol, Berlin și Paris și unul dintre cei mai distinși diplomați ai țării, a încetat subit din viață.

Vestea morții lui Grigore Ghica a fost primită cu adâncă mâhnire în cercurile di-

plomatice din țară și străinătate, în mijlocul cărora defunctul era foarte iubit, stimat și apreciat.

*

Fire blândă, afabil, și de o bunătate neînărginită, defunctul nu lasă decât regrete, și toți cei ce au avut măcar odată fericirea de a veni în contact cu el, deplâng sincer moartea acestui om de bine.

Grigore Ghica era căsătorit cu sora ex-Reginei Natalia a Serbiei, deci era cumnat cu defunctul Rege Milan Obrenovici și unchiul nefericitului Rege Alexandru al Serbiei.

Sinceritatea, cu care țara deplânge moartea acestui vrednic fiu al ei, să fie ca o consolare mult înduratei familii a neuitatului defunct.

ECONOMIE

Conferințele agricole

Continuând a cerceta folosul practic al conferințelor agricole inaugurate de Asociațiune, despre care am vorbit în ziarul nostru, ne vom întâlni și cu alte neajunsuri. — Presupunând, că conferențiarul s'a achitat în modul cel mai conștient de datoria sa, și că a putut să lumineze pe deplin auditorul asupra unei probleme oarecare, se naște întrebarea, dacă cei povățuiți vor și utiliza sfaturile primite? Le vor ști aplica cu folos? Avem noi oare un control, un îndrumător și pe mai departe în direcția salutară, ce eventual a pornit să se înighebeze cu chin cu vai? Și în lipsa acestui factor chemat a complecta munca conferențiarului, oare nu devine iluzoriu întreg folosul, ce-l așteptăm de pe urma conferenței — așa zicând — oficiale?

Să nu uităm ținta finală, spre care năzuim: *progresul*. Acesta însă nu e egal cu o îmbunătățire oarecare de caracter sporadic, ci e o înlănțuire întregă de ameliorațiuni în nenumărate direcții, în nec constant cu totalitatea evoluțiilor omenirii. Pentru a asigura deci *continuitatea* progresului, va trebui să ținem socoteală și de acele amănunte nenumărate și vecinic schimbătoare, după loc și timp, cari asigură succesul în cazul, când le vom ști exploata cuminte, în momentul oportun.

Însăși firea lucrului — vorbind de agricultură, — exclude a priori munca de șablon. Variația perpetuă a împrejurărilor condiționează neapărat și schimbarea modului de luptă și schimbarea tacticii și impune de multe ori în mod subit. Pentru astfel de cazuri sfaturile și îndrumările acomodate momentului dat, nu pot întârzia până la... proxima prelegere a conferențiarului! Să nu uităm însă, că acest bice conferențiar e osândit a cutreera țara în lung și lat, fără a avea posibilitatea de a ajunge cel puțin la 2 ani pentru a doua oară în acea localitate! — Ne se va ierta deci, dacă nu putem atribui activității în acest senz a „Astrei“, o importanță deosebită.

Dar mai sunt și alte motive, cari ne îndeamnă a desaproba încorporarea acțiunilor agricole-economice în cadrele de activitate ale „Astrei“.

Am zis într'un articol precedent, că poporul nostru țărănesc suferă de o boală

lungă, dar nu incurabilă. Tămăduirea lui e însă condiționată de o îngrijire mai de aproape, mai migăloasă. Și aceasta cu greu îi va putea-o oferi „Astra“ prin centralizarea dintru început a unei acțiuni de abia în fașe, și icuirea ei în șirul celorlalte ramificații ale vastei sale activități. — Și apoi mai credem, că natura chestiilor, cari formează baza emancipării economice a poporului, sunt — îndată ce va părăsi ogașele discuției teoretice și vor intra în plin vârtej al „luptei pentru existență“ — în multe cazuri de ordin prea puțin compatibil cu misiunea pur culturală a Asociațiunii.

O strânsă cooperare cu o eventuală „Agricolă“ nu numai că admitem, dar nici nu ne putem închipui vr'un rezultat mulțumitor fără colaborarea amândouă.

*

Și fiind vorba de instituțiile, cari stau în legătură cu emanciparea economică a țărânilor noastre, ar trebui să amintim și instituțiile noastre financiare. Departe de noi de a le contesta rolul însemnat, ce-l au din punct de vedere național-economic pentru întreaga națiune, totuși nu putem tăgădui, că — așa după-cum sunt întocmite — nici pe departe nu pot corespunde pretențiilor, ce le avem față de niște instituții, cari ar fi chemate a facilita înaintarea țărânilor în cele agricole-economice. Toate instituțiile noastre de credit și economii sunt create din interes pur capitalist cu desconsiderarea aproape totală a chemării, ce-ar putea avea întru promovarea bunei stări a țărânilor noastre. Sunt — nu-i vorbă — și unele excepții în privința aceasta, dar așa de neînsemnate — atât ca număr, cât și ca acțiune în această direcție — încât nu vom fi învinuiți de recredință, dacă vom neglija a le remarca în-deosebi.

C. Băiță.

Comercianții noștri

În cele mai multe ținuturi locuite de noi Români din Ungaria comercianții, sau mai bine zis *adevărații* comercianți de naționalitate română se pot număra pe degete. Trebuie să colinzi mai multe comune românești, dintre cari unele cu 6—7 mii locuitori, ca să întâlnești, să vezi un adevărat comerciant român înarmat cu toate cunoștințele necesare. Dar nici numărul comercianților de a doua mână sau cu totul mediocri nu e mare, căci și numărul acestora e nespuse de neînsemnat în comparație cu cel al comercianților străini așezați între noi.

Atât orașele cât și satele noastre sunt asediate de comercianții străini, cari din sudoarea și pe socoteala țaranului român fac averi prințiare.

De pildă, în comitatul Torontalului, unde numărul Românilor atinge cifra de vre-o 100.000 locuitori, în toate comunele românești comerțul e monopolizat exclusiv de străini, dintre care primul loc, îl ocupă Sârbii și Jidanii.

Când acești indivizi se așează în satele noastre, sunt lipiți pământului de săraci; dar mulțumită cunoștințelor și calităților lor în ale comerțului, și avându-se în vedere și insuficiența cultivei țaranului nostru, pe care în dragă voie îl exploatează cum vor, încetul cu încetul acești

comercianți, devin oameni bogați și stăpânii unor averi de sute de mii de coroane.

Astfel, într'o frunză comună românească din numitul comitat, un comerciant de naționalitate sârbă, al cărui părinte a venit cu calabalâcul în spa.e, a cumpărat până în prezent dela bieții țărani mai mult de 400 jugere pământ (astăzi prețul unui jugăr variază între 1000—1600 coroane), dispunând în același timp și de mai multe zeci de mii coroane bani gata. Și aceasta colosală avere a câștigat-o, exploatănd în modul cel mai revoltător, pe țaranul nostru.

Numitul comerciant, născut, crescut și înbogățit într'o comună curat românească, e adversar tuturor aspirațiilor noastre naționale. Pentru instituțiile noastre culturale el nu a jertfit nimic, ba chiar, în orgoliul său a mers până acolo, în cât și-a manifestat intenția să înființeze o bancă sârbească, unde să-și plaseze cu câștig mai mare banii, de și în aceea comună funcționează o bancă românească!

Cei mai de seamă comercianți din aceasta comună sunt Sârbi și un Jidan; e adevărat sunt și câți-va comercianți români, durere însă, aceștia abia pot s'o ducă de azi pe mâne, ba unii dintre ei lucrează cu deficit, iar alții s'au ruinat, neavând cunoștințele necesare în ale comerțului.

În orașul Panciova, situat pe malul stâng al Dunărei și în apropiere de capitala Sârbiei, unde țărani români din satele din jur zilnic lasă sume mari de bani pe anumite mărfuri, nu avem nici un comerciant român!

Dacă conștiința națională nu ar lipsi atât de mult țaranului nostru de aici, în acest oraș ar putea să existe o însoțire de comerț, a cărei circulație anuală ar atinge cifra de mai multe sute de mii! Și despre câte alte orașe, dintre cari unele cu majoritatea locuitorilor de naționalitate română, nu se poate spune același lucru?

Lipsa de comercianți români nu e defavorabilă neamului nostru numai din punct de vedere material, dar și din punct de vedere național.

Amintesc numai faptul, că în susnumitul oraș, toți comercianții tăbăcari sunt Sârbi, oameni simpli fără nici o cultură deosebită. Acești indivizi însă, *au contribuit și contribuiesc și acum la înstrăinarea portului nostru național*, căci în urma ademenirilor lor, țaranul român de aici în foarte mare măsură s'a lăpădat de tradiționala opincă românească, înlocuindu-o cu opinca sârbească!

Tristul fapt, că noi Români nu avem o clasă bine încheată de comercianți, provine de acolo, că în această direcție, pe acest teren nu am manifestat și nici acum nu manifestăm o activitate serioasă.

Dacă am fi început odată cu deschiderea graniței cultivei românești, în această direcție, a cărei importanță din toate punctele de vedere e atât de mare, și s'ar fi lucrat *sistematic*, atunci comercianții străini, nu s'ar fi lăsat ca lăcustele asupra satelor noastre, exploatănd atât de mult pe bietul țaran român și neamul nostru astăzi ar avea clasa sa de comercianți întocmai ca alte popoare conlocuitoare cu noi.

Dar nici acum nu e târziu, ca să se înceapă o acțiune *serioasă și sistematică* în interesul formării acestei clase.

Pentru aceasta trebuie să avem în vedere, că nu ne lipsește nici materialul și nici mijloacele absolut necesare. Clasa aceasta atât de indispensabilă a comercianților români, se va forma cu încetul și într'un viitor foarte apropiat, se va desvolta și se va afirma cât mai mult, formând în același timp cea mai frumoasă și cea mai glorioasă pagină în istoria neamului nostru!

Alex. Țintariu.

CORESPONDENȚE DIN ȚARĂ

Știri din Brașov

— Serviciul special al „Românului“ —

Brașov, 15/18 Ianuar, 1911. Prin moartea regretatului protopop al Brașovului V. Voinea, întâmplată la 14/27 Mai, 1910, postul atât de însemnat de *protopop* în acest centru cultural românesc a rămas vacant. Consistorul arhidiecezan a publicat concurs.

Concursul a expirat și s'au prezentat 4 candidați: D-nii I. Hamzea, protopopul Zerneștiului și administratorul denumit al tractului nostru vacant, Vas. Domșa protopopul Orăștiei, Dr. Vas. Saftu, paroh la biserica Sf. Nicolae din Brașov-Scheiu și Dr. Sterie Stinghe, catehet la școlile noastre medii din Brașov. Consistorul a delegat din partea sa pe Preacuvioșia Sa Dl protosinel și director seminarial Dr. Eusebiu Roșca pentru conducerea actului electoral. Ziua *sinodului electoral* s'a fixat pentru 17 Februarie, v. a. c. Așteptăm cu încredere ziua aceasta, când prin votul celor chemați sperăm să ne alegem un bărbat vrednic și potrivit pentru înalta și greaua misiune de căpetenie bisericească-școlară în acest centru românesc.

*

În urma doliului atât de neașteptat, al d-nei Maria Baiulescu, — cauzat prin moartea prematură a soțului său „Reuniunea femeilor române din Brașov“, a hotărât să nu mai dea anul acesta, balul care se proiectase.

În locul acestui bal, aflăm că Reuniunea noastră, pentru ajutorarea văduvelor sărace, va aranja o serată muzicală.

*

Cu cea mai mare părere de bine vă anunț, că *Statutele societății pentru fond de teatru român*, cari au fost modificate și autentificate în adunarea generală extraordinară, ținută în Noemvrie în Brașov, s'au provăzut cu clauza de aprobare de eătră dl ministru de interne. Dl ministru a făcut câteva rezerve (d. ex. ca stipendii și ajutoare să nu se poată vota decât la cetățeni ungari, și ca trupe organizate să nu poată da reprezentații teatrale, decât dacă vor fi primit specială concesiune ministerială), dar aceste rezerve, nu par a fi de natură să zădărnicească intențiunile ce le-a avut societatea cu modificarea statutelor. Cel puțin — deocandată — nu. Ce-o mai fi în viitor, — vom vedea.

*

Dl prof. Dr. Al. Bogdan, nou alesul prezident al *Reuniunii noastre de cântări și de gimnastică*, își dă toată silința să

reactiveze secția de cântări a acestei vechi reuniuni artistice la noi. Sperăm că ostelile dânsului și ale comitetului vor avea în curând succesul dorit. Căci ar fi prea dureros pentru Brașoveni, care avem fericirea să-l avem între noi pe maestrul Gh. Dima, dacă la 1913 am ajunge să serbăm jubileul de 50 de ani al reuniunii noastre în situația ei letargică de azi.

De altfel secția de gimnastică a Reuniunii sub conducerea dlui prof Petru Roșca, funcționează regulat și e o plăcere să vezi la probele de Miercuri în sala noastră de gimnastică dela gimnaziu, cum își oțlesc mușchii tineri, bărbați și bătrâni, dintre cari nu lipsește nici d. avocat Ion Lengeru, care este membru al reuniunii dela anul ei de înființare 1863 și așteaptă cu multă bucurie ziua, în care să jubileze aniversarea a 50-a a înființării ei.

Cor.

Constituția pentru Elsația și Lorena

După un regim de 40 ani, Guvernul german se vede necesitat a da o soluție mai multumitoare chestiei din Elsația și Lorena, care devenise acută în timpul din urmă.

Dela încorporarea acestor provincii la Germania, puternicul Imperiu a încercat toate căile, ca să facă din Elsația și Lorena o provincie germană nu numai după formă, ci și după fire, prin acte de volnicie, care aveau de scop nimicirea tuturor acelor însușiri, care legau pe locuitorii francezi de fosta lor patrie, neam și istorie. Legea firei a fost însă mai puternică, apăsarea Germaniei a potențat conștiința națională și mai mult, dragostea către limbă și neam a crescut și mai mare. Puternica împărăție a văzut zădărnici străduințele ei, cheltuirea în vânt a atâtor puteri morale și materiale, și azi — vrea s'o rupă cu trecutul.

Că soluția, ce se plănuiește actualmente, va fi multumitoare pentru locuitorii francezi, e irrelevant pentru punctul ce voim să-l fixăm.

De bună seama o tradiție glorioasă, de veacuri a acestui popor, care îl leagă prin o cultură înaltă de marea republică a fraților lor, nu se poate șterge printr'o trăsătură de condeiu și nemulțumirea va dăinui și mai departe, până ce visul lor de independență nu se va face trup.

Momentul însemnat și de importanță capitală este, că bărbații de stat, cu consimțământul capului încoronat, arată înclinația de a cuprinde în cadrele legii o soluție și echitabilă și dreaptă în anumite raporturi.

În tot cazul în ochii bărbaților de stat germani, chestia acestei probleme pare într'o lumină cu mult mai favorabilă ca bunăoară la noi, unde acest proces are azi un curs cu totul invers și nenatural. Ceeace preocupă azi acolo bărbații de stat, la noi este obiect de studiu abia pentru unii savanți cu orizonturi largi. La noi chestia de naționalitate se agită serios numai între păreții conferințelor, pe când bărbații de stat stau pe un punct cât se poate de retrograd.

Proiectul de constituție pentru aceste provincii se debate de mai multe zile în parlamentul central al Germaniei. S'au auzit păreri diferite pentru și contra proiectului. S'a auzit însă și o voce, cea mai competentă, a cancelarului imperial Bethmann Hollweg, care a asigurat de pe acum reușita proiectului. E drept, că proiectul a fost predat unei comisii de 28, care să studieze cu temei proiectul, dar și această împrejurare arată deja, că majoritatea e și dânsa străbătută de dorul de a înfăptui noaua lege pentru Elsația și Lorena.

Cancelarul a dat expresiune acelei necesități impusă de împrejurările timpului, precum și de situația imperiului, ca particularismul de până acum să dispară. Îndeosebi Prusia s'a bucurat de acest avantaj, care pe calea parlamentului ei a și imprimat totdeauna caracterul său particular tuturor acțiunilor din centru.

Conservatorii Prusiei au dorit totdeauna să facă din Germania, un mare imperiu prusian, înălțurând influința tuturor celorlalte State mai mici.

Contrar acestor vederi, cancelarul afirmă, că această tendință e îndreptățită numai până la acel punct, unde caracterul singuraticelor State este asigurat. „Imperiul să uniască singuraticele State, dar nu subjughe“, au fost cuvintele lui memorabile, cari în multe privințe se pot aplica și la împrejurările noastre.

Unirea prin simțământ și nu prin legi de formă, iată o nouă formulă pentru încheierea acestor țări, cari sunt compuse din diferite neamuri.

Natural, nutrim nădejdea, că noul proiect devenind lege, nu va rămânea o formă goală pentru ochii străinilor, ci se va și executa pe toată linia. Ca frați de suferință, salutăm cu bucurie noua constituție.

INFORMAȚIUNI

De-ale noastre.

Arad, 30 Ianuarie 1911.

Din comitatul Murăș-Turda. -Ni-se scrie, că alegerile pentru Congregație s'au făcut în 23 Ianuarie cu căderea în tot locul a listelor românești. Ziua alegerilor în multe comune s'a știut numai dimineața, când a trebuit să fie plecați alegătorii, ba sunt chiar preoți mai bătrâni, cari spun acum, că nici n'au știut de alegeri.

Am dori să știm ce a făcut clubul nostru comitatens?

Convocare. Comitetul despărțământului Diciosânmărtin al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român“ va ținea Duminecă în 5 Faur st. n. 1911 în comuna Băgaciu o prelegere populară.

Considerând însuflețirea Românilor de acolo și dorința lor de a vedea pe cât de mulți oaspeți români în comuna lor, sunt rugați pe calea aceasta toți Românii din jurul Băgaciului, ca să se prezinte la acea prelegere în număr cât se poate de mare. Diciosânmărtin la 29 Ianuarie 1911. Pentru comitet: Romul Boilă, dir. despărțământului.

Rectificare. În Nr. 10 al „Românului“, la articolul iscălit „Un preot“, în care se vorbea despre estrasele matriculare, s'a pus din eroarea paginajului data și locul Zăbraniu, acestea fiind ale altei corespondențe primite din altă localitate. Facem cuvenita rectificare pentru știința tuturor.

Arsă de vie. Din Satul-Nou primim următoarea știre: Vineri seara soția servitorului Sava Malița dela banca „Panciovana“ voind să aprindă lampa, petroleul a explodat și i-a aprins hainele. Bărbatul și funcționarii băncii n'au auzit strigătele ei și astfel nenorocita femeie a murit în chinurile cele mai grozave.

Din patrie.

Mine de aur în munții Branului. Trei cetățeni din Brașov și-au exoperat dela căpitanatul minelor din Zlagna, în mod legal dreptul exclusiv, de a sonda liber terenul din munții Branului, pe o întindere de 600 jugăre, pentru descoperirea unor vechi mine de aur, cari odinioară erau proprietatea orașului Brașov. Numiții brașoveni au aflat despre existența acestor băi din documentele aflătoare în arhiva veche a Brașovului și au încheiat târgul cu căpitanul de mine din Zlagna, în cel mai strict secret. Documentele din arhiva magistratului spun, că minele de aur din munții Branului se exploatau cu experți străini încă pe la anii 1505. La anul 1567 erau proprietatea unui anume Nussbächer, care atunci a donat bisericii negre din Brașov, un pahar, care poartă inscripția în limba germană, că e făcut din arurul minelor dela Bran. Pe timpul domniei Curuților-Lobonți, orașul Brașov a tănuț existența minelor, și cu timpul, prin secolul al XVIII-lea s'a uitat cu totul de ele. Acum deci nomiții brașoveni au pornit serioase scrutați pentru aflarea lor, eventual pentru deschiderea unor noi mine, în munții, despre cari și de altcum se știe, că conțin vine de aur.

Moartea unui deputat. Emil Trauschenfels, deputatul cercului Cisnădie, a încetat din viață la Budapesta.

Duelul unui fost deputat cu un ziarist. Sâmbătă a avut loc un duel cu pistolul la Hodinező-vásárhely, între fostul deputat Nagy György și ziaristul Endrey. N'a fost rănit nici unul dintre adversari.

Cauzele provocării sunt următoarele: Fostul deputat Nagy a declarat unui ziarist, că se va stabili la Hodmező-vásárhely și va înființa un partid republican, în care în cel mai scurt timp, vor intra peste 10.000 persoane.

Ziaristul Endrey, a declarat într'un ziar din localitate, că prin această declarație, fostul deputat Nagy și-a creat o situație comică.

Drept satisfacție pentru această insultă, Nagy a provocat la duel pe ziaristul Endrey.

Sapă, sapă fără rost. Senatul orașului Arad a luat hotărârea să exhumeze osămintele aceluia dintre generalii lui Kossuth, cari după spuse ar zăcea și azi îngropați în solul pe care au fost executați în ziua de 6 Octomvrie 1848. S'au apucat de săpat și au continuat cu lucrurile până ce au cheltuit trei miuțe de coroane, fără să dea măcar de un singur os. N'au desnădăduț, ci au licvidat altă rată de 3000 coroane pentru continuarea săpăturilor. Și săpau până cine știe când, dacă nu intervenia un caz nostim. Consilierul aulic dr. Aurel Török scrisese adecă încă dela început d-lui Barabás Béla, fostului deputat al orașului Arad, să nu se apuce de săpături nimeni fără a avea experiența cerută. Epistola însă abia acum i-a intrat în pricepere onor. senat orășenesc din Arad.

Generalul Görgey greu bolnav. Generalissimul oastei ungurești din anul 1849, care a depus armele pe câmpia dintre Șiria și Seleuș, e greu bolnav în influență și luând în seamă vârsta-i înaintată, cu greu va trece peste criză.

Dramă în casa unui cantonier. O țărancă în stare mai bună avea să ridice o sumă mai mare într'o comună aproape de Szomorifalva, unde era locuința ei. La reîntoarcere a apucat-o noaptea pe drum. Având bani mulți la dânsa, i-a fost teamă să-și ia odaie de dormit la ospătărie, ci a mers la un cantonier din apropiere. Acesta s'a învoit, ca să doarmă la dânsul. În casă a arătat suma mare de bani și a spus motivul, pentru ce și-a căutat adăpost într'o casă privată și nu la ospătărie. Nevasta cantonierului și țărâncă s'au culcat într'o odaie separată. Bani cei mulți ai țărâncii i-au ademenit pe cantonier, care și-a propus uciderea ei și răpindu-i banii va părăsi țara. La miezul nopții a început să-și execute planul. A mers mai întâiu și a făcut o groapă, în care avea să ascundă trupul mort al femeii. S'a reîntors în odaie și a străpuns cu un cuțit inima uneia dintre cele două femei, cari dormiau. Mare i-a fost mirarea, când a aprins lampa și a văzut, că a străpuns pe soția lui. Cele două femei și-au schimbat adecă locul în pat și astfel lovitura destinată străinei s'a dat femeii lui. Cantonierul încă în acea noapte a părăsit casa sa și nu se știe nimic despre urma lui.

Pentru niște vrabii. În comuna Értárca (Biharia) Gavril Bogus fiul notarului comunal de plictiseală pușcări vrabiile ce se adunau în cele pe arborii ciupiți de dinaintea casei. Dar petrecerea nu ținuse mult, căci vecinul Ioan Pleș ieșise în poartă și provocă pe tânăr să încete cu pușcări, nu cumva să nefericească pe cineva. Băiatul însă cu sensibilitatea alor 19 ani ce-i avusese, s'a supărat și se porniră la ceartă. Într'un moment dat așa izbi cu patul puștei în cap pe bătrânul Pleș, încât rămase mort locului. Jandarmii a deținut pe Bogus și la transferat la procuratură din Oradea-Mare.

Din străinătate.

Tratatul între Turcia și Anglia. „Echo de Paris“ anunță că guvernul turc a hotărât să țină o conferință cu guvernul englez asupra situației create în urma acordului germano-rus.

La Londra se atribue o importanță deosebită faptului că Poarta dorește să se înțeleagă cu Anglia asupra chestiunilor orientale.

Jurământul antimodernist. Autoritățile au interzis preoților catolici de a depune jurământul antimodernist înainte de a cere permisiunea țarului.

Un Cafru în parlamentul Sud-African. Pentru prima oară se întâmplă ca un Cafru să fie ales ca deputat al parlamentului sudafrican. Cafrul în chestie e licențiat în drept și a pledat acum de curând într'un proces la tribunalul din Johannesburg. În parlament a fost relativ bine primit, căci se pierde printre ceilalți deputați. Advocații albi însă îl urăsc de oarece se tem de concurență.

Sporirea marinei ruse. Ministrul marinei va depune în Duma un proiect relativ la complectarea programului marinei. Se va cere un credit de 100 milioane ruble pentru sporirea flotei Mării Negre.

Naufragiul unui vas italian. Din Teodosia în Crimeea se anunță că un vas italian a naufragiat în apropiere de Trebizonda. Căpitanul vasului austriac „Bucovina” a voit să plece în ajutorul vasului naufragiat însă pasagerii s'au opus. Mateloții au fost bătuți de pasageri până la sânge. Pasagerii l'au silit pe căpitan să se înapoieze cu vasul la Trebizonda.

Chestia întăririi portului Vlissingen. Proiectul fortificării portului Vlissingen a întâmpinat la început o rezistență puternică, însă în urma limbajului amenințător al presei franceze și a altelor state, sentimentul național s'a redeșteptat și e mai mult ca probabil că proiectul va fi votat cu mare majoritate.

Încăerarea între jandarmii ruși și austriaci. La Podvologiska au sosit doi jandarmi austriaci cari au adus un bandit rus, ca să-l predea autorităților rusești.

Cei doi jandarmi ruși, cari trebuiau să ia în primire pe bandit, au trecut pe teritoriul austriac. Cu toată protestarea jandarmilor austriaci, jandarmii ruși n'au voit să părăsască teritoriul austriac, din care pricină au dat salve asupra lor. Un jandarm rus a fost împușcat. La ajutorul celui alt jandarm rus, au venit 40 soldați ruși, cari au tras asupra jandarmilor austriaci; — cari au fost nevoiți să se refugieze la Podvologiska.

Greva studenților din Cracovia. Studenții universitari au hotărât să proclame Luni grevă.

Aniversarea regentului Luitpold. Împăratul Wilhelm împreună cu ceilalți domnitori federali vor felicita în corpore pe regentul Luitpold cu ocazia aniversării de 90 ani a acestuia.

Răscoala din Yemen. Ziarele anunță că revoluționarii din Yemen au cucerit localitatea Menaha, un punct strategic important, situat la sud-vest de Siraah. Garnizoana s'a luptat vitejește, deși era în număr mai mic.

Se afirmă că Said Idris ar fi respins propunerile făcute de comandantul trupelor din Asir relativ la depunerea armelor.

Ministrul de războiu a dat ordin ca toți acei ofițeri, cari sub regimul vechiu au fost trecuți la pensie să reintre în activitate.

Ministrul de războiu voește astfel să completeze numărul ofițerilor necesari pentru înăbușirea revoluției din Yemen.

Guvernul turc a cumpărat dela societatea de navigație „Norddeutscher Lloyd” 2 vapoare, necesare pentru transportarea armatei la Yemen. Guvernul turc voește să concentreze la Yemen 60.000 soldați.

După ziare insurgenții din Yemen au atacat pozițiunea strategică Menaha, la Sud-vest de Sanna. Garnizoana

turcă; de și slabă, se apără bine. Seid Idriss ar fi refuzat propunerile unei înțelegeri cu comandantul militar din Assy.

Publicistul Henri de Houx a murit în etate de 63 ani. Numele lui adevărat era *Durand Morimbeau*. În tinerețe a fost profesor de liceu, dar nemulțumindu-l cariera aceasta s'a făcut publicist câștigându-și un frumos nume în ziaristică. Opera sa mai de seamă este „Souvenirs d'un journaliste à Rome”, care ia câștigat și reputația de scriitor. Vreme îndelungată a fost cel mai devotat colaborator al jurnalului „Matin”, mai apoi prim redactor la „Constitutionnel”, unde a luptat cu înverșunare pentru principiile liberugetătorilor. În timpul din urmă s'a schimbat de tot. Liberugetătorul excomunicat odinioară a murit convins și devotat credincios al bisericii sale fiind chiar președintele Ligei catolice din Franța.

Război vamal între Turcia și Bulgaria. Tratatul între Sarafov și vizir în chestia unui provizoriu între cele două state continuă. După unele știri cei doi bărbați autorizați n'au ajuns încă la nici un rezultat. În cercurile bulgare se arată mare voie pentru un eventual războiu vamal, măcară comercianții văd mari pierderi pe urma lui. La granița celor două țeri se fac deja mari abuzuri cu privire la vamă. Comercianții au înaintat o rugare către ministrul de comerț otoman, în care se plâng, că Bulgarii, deși nu espirase încă convenția, au luat vamă întreită pentru trecerea mărfurilor turcești.

Nou cutremur de pământ în Asia. Din Tașchend sosesc știri despre un nou caz de cutremur. S'au surpat peste o mie de case și au căzut jertfă peste o sută de vieți omenești.

Adileh Safer Hanuac. Se vestește din Constantinopol moartea celei mai celebre scrietoare a Turcilor din anii 50—70. *Adileh Safer Hanuac* în toamna anului trecut împlinise 80 de ani. Avea de soț întâiadată pe distinsul bărbat de stat *Kabuli*, iar după moartea lui pe *beicul Asmi* comandantul poliției. Într'o vreme era de o productivitate fabuloasă și a străbătut tot stratul intelectual al Turcilor. Mai târziu însă scria tot mai puțin, iar publicul, ingratur public a uitat-o de tot. Era o scrietoare de talent și frapa cititorii cu curajul personalității sale și cutezanța aproape revoluționară, desvâind fără încunjur viața misterioasă a haremului, care o dă în vileag cu toate tainele ei respingătoare, istorisind viața plină de chinuri a unei fete spaniole răpită de pirați algerieni.

Procesul regelui Angliei în contra lui Mylius. Multe ziare din Londra anunță că prim-procurorul (attorney-general) a întentat în numele regelui proces împotriva lui Edward I. Mylius. Afacerea se va trata înaintea unei judecătorii improvizate, sub prezidiul lord-pretorelui. Cauza procesului e o informație din ziarul „The Liberator” ce apare în Paris. „The Liberator” se ocupă de calumniile ce se colportează prin lume dela suirea pe tron a regelui Gheorghe, că pe când era principe de Wales ar fi trăit în căsătorie nelegiuită cu fata unui amiral din Malta. Bănuielile aceste au fost desmintite categoric.

Mylius a fost arestat încă la 26 Decembrie a. trecut nefiind în stare să depună cauciunea de 20.000 font sterling, ce i-s'a cerut.

Culesul de portocale. Intreg jurul Aicrealei (Sicilia) e încunjurat de dumbrăvi de portocală. Locuitorii din împrejurime, cari fac un venit din culesul portocalei, au declarat grevă generală. Faptul e de o importanță mare și trebuie înregistrat, că greva asta va avea urmări pentru întreg importul de fructe sudice al Monarhiei. Intre greviști și miliție au avut loc mai multe ciocniri sângeroase.

Cultul clasicilor. Sunt un șir de ani de când se discută cultul exagerat al clasicilor în școlile medii. Unii susțin cu cerbicie, că om cult nu poate fi cel ce nu a studiat clasicii, cel ce nu cunoaște viața secolelor apuse pline de glorie și frumusețe și cel ce nu a cetit pe Omer, pe Virgiliu, pe Cicero, ori pe Horaț. Alții din potrivă afirmă cu toată hotărârea convingerii lor, că copiii noștri o să fie toți, morali și inteligenți și fără să cetească Iliada, și fără să învețe despre tradarea lui Efialte, ori morala de pe vremurile Imperiului roman.

Și discuția mergea înainte — fără sfârșit, până ce în zilele trecute s'a ridicat cu toată energia John. I. Stevenson profesorul universității din Newyork, chiar unul dintre cei mai adânci cunoscători ai clasicilor, împotriva lor, afirmând că nici pe departe nu au importanța aceia în educațiune, care o accentuiază susținători acestor clasici. — Și luând rând pe rând momentele cele mai frumoase ale vremilor apuse le reduce la valoarea lor adevărată asigurându-ne, că sunt atâtea momente sublime în istoria mai nouă, cu cari nici compara nu se pot luptele mici dela Marathon și Thermopile.

Însfârșit face o comparație între celebritățile anticității în frunte cu Aristotel, dovedind superioritatea celor din timpurile mai nouă, și constată, că până ce în anticitate într'o mie de ani (dela 200 n. Hr. — 800 d. Hr.) abia s'au remarcat vre-o 20 bărbați de geniu, pân' atunci dela Dante până azi sunt mult mai mulți bărbații celebri.

— Dacă s'ar re'ntoarce între noi intelectualii din anticitate, ne-ar privi uluiți, asemenea unui fermer simplu, care pentru prima dată vede colosala capitală a Statelor-Unite-încheie d-sa.

Fortificările dela Vlissingen. Chestia fortificării portului Vlissingen, care a frământat în timpul din urmă mai toate puterile din Europa, a ajuns obiect de discuție și în Camera olandeză. Din declarațiile ministrului de război se vede, că fortificarea a format chestie de cabinet pentru acest ministru. Unii deputați și-au exprimat părerea, că ar fi fost mai necesară întărirea Amsterdamului. Ministrul de război a răspuns, că în urma situației, fortificarea dela Vlissingen a fost cu mult mai urgentă și este de mai mare importanță, ca cea dela Amsterdam.

Librăria Diecezană Arad pregătește orlate (odăjdii) bisericești în toate execuțiunile și în toate culorile cu prețul dela 145, 165, 185, 220 până la 1000 coroane. Epatrachile separat à 16, 24, 30 coroane bucata. Brâne profești, 15 cm. lățime, orice culoare 13 cor. bucata, mai late cu 15 coroane. Pălării profești fasonul cel mai modern à zece coroane bucata, Icoane sfinte pictate pe pânză în orice mărime à 10, 12, 14, 20, 24, 26, 28, 32, până la 100 cor. bucata. Prapori în toate mărimile și culorile cu sau fără rude cu 75, 85, 100, 120, 150—500 cor. bucata.

Serata etnografică din Timișoara

— Prin telefon dela corespondentul nostru special —

Timișoara, 30 Ianuar. Tinerimea română din Timișoara și provincie poate fi mândră de splendidul succes al serbării aranjată azi în saloanele somptuoase din hotelul „Principele Moștenitor” din Timișoara.

Serata etnografică aranjată acolo astăzi — după cum aflăm prin telefon dela corespondentul nostru special a în trecut toate așteptările.

Producțiunea a fost de o reușită fără seamăn.

Doamna Lucia Cosma a entuziasmat publicul asistent prin producțiunile sale neîntrecute. D. dr. Antoniu Bogdan a cântat din fluer cu o măiestrie deosebită, indușind publicul până la lacrimi. Jocurile au fost executate în mod artistic.

Despre producțiunile artistice, și despre întreaga această serbare, vom publica în numărul nostru de mâine un foileton special.

Acum redăm numai entuziasmul corespondentului nostru, care ne spune, că sala, unde e adunată lumea, are aspectul unei fermecătoare adunări de îngeri. Și dame frumoase, ca la Timișoara, ne spune trimisul nostru, n'a mai văzut nicăiri.

S'a remarcat prezența următorilor notabili: Excelența Sa divisionerul Davidov, general Novac, Hrabar, reg.-com. Eisler, colonelul Caratașu (România), Emanuil Ungurean, etc.

Doamne: Lucia Cosma, Adam, M. Oprean, Mezin, Cărăbaș, Albu, vād. Brediceanu, T. Brediceanu, Russu, Liuba, Marcovici, Lepa, Pepa, Petran, Monția, Coste, Unterreiner, Utsalov, Gheorghevi, Oncu, Veliciu, Chiroi, Magdu, Novac, Cantar, Iovan, Cioban, Eisner, Davidov, Kriek, Iuliana Lazar (patroana bal.), Obădean, Rehitovan, Gherguța, Serb, Brașovan, Marcu, Andreieșan, Voniga, Nicorescu, Ciugudean, Plavoșin, Demian, Ghilezan, Lazar, Dobrin, Ciorogariu, etc...

D-șoarele: Cioran, Brediceanu, Viorica și Miși Oprean, Elena Mezin, Pinciu, Petrașcu, Petran, Lepa, Cărăbaș, Milu, Haneș, Brăilă, Albu, Petrescu, Alberti, Popoviciu, surorile Mioc, Roșu, Ciorogariu, Demian, Elegan, Ioanoviciu, Ursulescu, Manguica, Berariu, Petroviciu, Groza, Moldovan, Val. Chiriță, Viorica Șepețan, Muțu, Giulezean, Buibaș, Veturia Drăgan, Ela Belințan, Cornelia și Olimpia Ciugudeanu... și alte multe, cari în graba mare nu le-am putut înregistra.

GLUME.

Portretul guralivului.

- Cum ți-se pare portretul meu?
- Bine reușit, dar, probabil, că te-ai fotografiat cu un instantaneu.
- Pentru ce?
- Pentru că ai eșit cu gura închisă.

Sinceritate.

Ea: Dacă m'ai luat, sunt sigură că nu ai făcut asta de cât pentru că aveam bani.

El: Nu este adevărat; te-am luat fiind că eu nu aveam bani!...

Un șiret.

Tatăl. Ce vrei să te faci tu când vei fi mare, Nicule?

Nicu. — Profesor.

Tatăl. — De ce tocmai profesor?

Nicu. — Că are vacanțe.

Mulțămită publică.

Neputând în particular, venim pe această cale a exprima cea mai profundă mulțămită tuturor acelora, cari au binevoit a participa la actul înmormântării scumpului nostru tată, socru, bunic:

Alexiu Vesalon.

Indeosebi mulțumim P. S. Sale d-lui Ioan I. Papp, Episcop diecezan, pentru nemărginita bunătate de a participa la actul prohodului, — P. C. Sale d-lui Roman Ciorogariu, protosincol, dir. sem., pentru bunăvoința de a rosti cuvântul funebral, — Preaonorașilor domni protopresbiteri Vasile Beleş, Fabrițiu Manuila, Dr. Gheorghe Ciuhandu; Mult Onorașilor domni preoți Traian Vațian, Gavriil Bodea, Dr. Teodor Boteș; Onorașilor domni Dr. Iustin Suciu, protodiacon și Dr. Lazar Iacob, diacon, cari au binevoit a coopera asistând la ceremonia funebrală, — domnului profesor Trifon Lugojan și membrilor corului, cari au îndeplinit cântările liturgice și funebrele; elevilor institutului, cari au priveghiat în rugăciuni și în fine tuturor acelora, cari asociindu-se dolui prin exprimarea de condolențe — le aduce ferbinte sa mulțămită

Arad, 17/30 Ianuarie, 1911.

Jalnica familie.

ECONOMIE.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

30 Ianuarie 1911.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

Grâu nou	
De Tisa	22:50—22:85
Din comitatul Albei	22:35—23:40
De Pesta	22:45—23:50
Bănățănesc	22:35—23:35
De Bacica	22:45—23:16
Secară de calitatea I.	15:90—16:—
Orzul de nutreț, calitatea I.	15:80—16:—
Ovăs de calitatea I.	17:50—17:80
Cucuruz	15:05—11:30

Piața grânelor din Aradul-Nou.

30 Ianuarie 1911.

S'a vândut azi:

Grâu 800 mm.	10:40 — 10:65
Orz	7:40 — 7:50
Ovăs	7:50 — 7:60
Secară	7:— — 7:10
Cucuruz 300	4:70 — 4:80

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 kgr.

POȘTA ADMINISTAȚIEI

Tuturor pe cari ii privește: Favoruri la prețuri de abonamente nu se acordă nimănui.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmăgian.

Caut un candidat de avocat cu praxă. — Aplicare momentană.

Dr. Ioan Ciordaș,
advocat.

Beiuș (Belényes).

„Cavaler“.

Ceas de buzunar placă aur, garantat 1^{ca} rate, mers regulat, capac dublu, numai K. 10: se trimite contra ramburs vama scutită.

Heinrich Weiss,
Ujbánya (Bars-megye).

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi susceperi de

plăci pentru gramofon:

Hulló falevél

din „Czigányszerelem” și din „Balkáni herczegnő”

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă”.

Grill Károlylăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)

Primește orice comandă de specialitate, d. e.: părți trebuincioase la edificii, garduri de fier și gratii de morminte. Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai frumoasă și cea mai bună execuție. Cumpene, greutate și mașini economice. — Stropitoare de vie se capătă și se reparază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

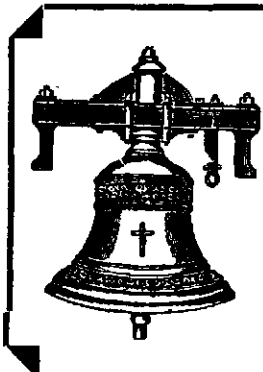
Grill Károlylăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)**Frideric Hönig**

Arad, strada Rákoczi nr. 11—28.

turnătorie, fabrică de
clopote și metal, aran-
jată pe motor de vapor

Fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întreținere clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Mare asortiment
de**ghete de bal**in culoarea aurului, din atlas
albastru și trandafriu, din
piele de lack și chevreaux

la

Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrásy-tér nr. 20.

25 (8)

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

- moderne mașini și material**
 privitor la această branșă,

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: **decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru fotografii, note și gramatom, panglice la cununi funebreale și tot felul de lucrări atingătoare de această branșă.**

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cerceta și încuraja cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

::: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::

ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
cele mai moderate.

**TIPOGRAFIA
DIECEZANĂ**

ARAD, STR. BATTYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai
variu și mai modern ma-
terial pentru lucrări ce
ating arta tipografică, se
recomandă a execută tot
felul de tipărituri ca : Do-
cumente, liste de escompt
percepțiuni și erogațiuni,
invitări pentru petreceri.

„Someșana“,

institut de credit și economii, societate pe acții în Deés.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
Fond de rezervă „ 170000.—
efectuește toate operațiunile de bancă.

□ □ □ □ □
Acoardă împrumuturi hipotecare, cambiali, pe lombard, etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește 5% interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericesti solvește 6% interese. Darea de venit o solvește institutul.

□ □ □ □ □
Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri poștali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

Direcțiunea.

Nr. 7. 10—10.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz 33.

Asortiment bogat în revizite de scris pentru cancelarii, hârtie albă de scris, hârtie concept, penițe, cerneală, creioane, ș. a., tipărituri pentru avocați și socioșii bisericesti. Cărți de literatură, pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nuvele și romane, acomodată pentru bibliotecile parohiale și școlare.

Revizite bisericesti ca: Ornate, prapori, icoane, ripide, cruci pe altar și portative, litier, potire de bronz și argint, prășnicare, cădelnițe, candelă, brânci și pălării preoțesti, precum și toate cărțile bisericesti.

Revizite școlare fizice conform articolului de lege XXVII. din 1907, hartele geografice necesare în școlile populare. Tablouri istorice. Registre pentru comercianți.

La cerere trimite catalogul gratis și franco.

La Librăria diecezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol. legate în pele cu copcii, 1 vol. 14.50, toate volumele Coroane 172.

— Mare asortiment de dantele și stofe cu aur. —

Aducem la cunoștința on. public, că magazinul nostru de dantele cunoscut pentru ieftinătatea lui îl vom conduce și pe mai departe, așa, că zilnic ne sosește marfă nouă, **pentru că ieftin numai în**

Magazinul de dantele

(str. Asztalos Sándor)

se poate cumpăra următoarele mărfuri:

Cămașă pentru femei din șifon R. dela	75 cr. în sus
Pantaloni	74 " " "
Rochie de desubt dublă I. glott	125 " " "
" " " " " lister	125 " " "
" " " " " mătasă	375 " " "
Brațier din batist	52 " " "
Rochie din	125 " " "
Mătasă Taft I. metrul	68 " " "
Mătasă cu șire I. metrul	82 " " "
Haine pentru copii	75 " " "
Năframuțe, duzina	58 " " "
Cămașă pentru bărbați din șif. R. R. dela	99 cr. în sus
Cămașă pentru bărbați de iarnă	35 " " "
Guler, numai	7 " " "
Manșete, perechea	8—16 " " "
Ciorapi, 3 perechi 50, 90 și 100 cr.	
Scutitor pentru guler	68 " " "
Mănuși glacé	59 " " "
Șal de mătasă	38 " " "
Modele de lucru de mână din congré	125 " " "
Dantele, metrul	1 " " "
Materii de dantele	25 " " "

Mare asortiment de dantele și stofe cu aur. Stofe metru cu 75 cr., talii cu 1.25 cr. — Stofe de lână p. haine bărbătești dela fl. 1.20. Talii 1.25 cr.

Rugăm on. public să se convingă despre ieftinătatea mărfurilor noastre. Cu stimă:

Geiger Gyula fiai.

— Filiala celui mai mare magazin de dantele din Ungaria-sudică. —